

การดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
Small School Student Ethics Performance
Under the Office of Primary Education Area 6
Mae Chaem District, Chiang Mai Province

วิทยา รัตนย่อมนามติ*
ผศ. ดร. พนมพร จันทรปัญญา**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชากรซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครูผู้สอน จำนวน 132 คน รวมทั้งสิ้น 152 คน ของโรงเรียน ขนาดเล็กในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2556 และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 20 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ และนำเสนอข้อมูลเป็นประเด็นประกอบบรรยายซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมผู้เรียนโดยสอดแทรกจริยธรรมทุกกลุ่มสาระ นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาด้านจริยธรรมของโรงเรียนสม่ำเสมอ โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานจริยธรรมนักเรียนผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการเป็นผู้มีจริยธรรม โรงเรียนมีการยกย่องชมเชยบุคลากรที่เป็นแบบอย่างด้านจริยธรรม โรงเรียนให้บริการชุมชนในการจัดกิจกรรมทุกวันพระโดยนำพระที่เป็นเจ้าอาวาสและครูสอนศาสนาประจำวัดในหมู่บ้าน มาแสดงพระธรรมเทศนา เรื่อง คุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน โรงเรียนมีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนด้านงานจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมีกิจกรรมด้านจริยธรรมนักเรียน โดยมีคณะกรรมการนักเรียน เป็นแกนนำ คณะกรรมการนักเรียนเป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมจริยธรรมที่ดี นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาด้านจริยธรรมของโรงเรียนสม่ำเสมอ กิจกรรมการดำเนินงานจริยธรรมของโรงเรียน มีความสอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียน โรงเรียนมีการปลูกฝังนักเรียนด้านการเป็นผู้มีจริยธรรมที่ดี โรงเรียนมีการประกาศและยกย่องชมเชยนักเรียนที่เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีจริยธรรมที่ดี ครูมีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความกตัญญู โรงเรียนมีรูปแบบการรายงานสรุปผลการดำเนินงานด้านจริยธรรม

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

E-mail: wit-rattana@gmail.com

** อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น (อาจารย์ที่ปรึกษา)

นักเรียนและโรงเรียนมีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนหลังการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียน ส่วนปัญหาและข้อเสนอแนะมีความสอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ครู มีไม่เพียงพอต่องานด้านจริยธรรมนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน บางคนตระหนักและให้ความสำคัญกับหน้าที่น้อย นักเรียนขาดความกล้าแสดงออก หลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรจริยธรรมนักเรียนบางกิจกรรมไม่ตรงกับหลักความเชื่อและวิถีชีวิตของนักเรียน และรูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนไม่มีความหลากหลาย แต่โดยภาพรวมของการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียน ขนาดเล็ก อยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ

จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The objective of this study was to review the ethical operations of the students in small schools, Mae Chaem district, Chiang Mai province. The study data was collected by questionnaire and in depth interview. The questionnaire was done with the 152 people study population consisting of 20 school administrators and 132 teachers who worked in the academic year 2013 of the small schools in Mae Chaem district, Chiang Mai province. In addition, the in -depth interview was conducted with 20 school administrators and teachers. The collected data was analyzed by frequency, and percentage and was presented to be supportive content. The descriptive data was summarized as follow. Most of the questionnaire respondents thought that the schools set teaching and learning activities for students by inserting ethics to all learning strands and all students regularly attended ethical development activities. The schools set structure and delegated the responsible person to operate students' ethical activities. School administrators were good model in the aspect of ethics as well as teachers, consequently, the schools appraised the personnel who were ethical model. On Buddhist Holy Day the school had an activity which provided monks to teach Dhamma for students. The schools elected students' committee to work on ethical aspect and to be leaders in following ethical practice. All students regularly attended the schools' ethical activities and the ethical operations of the schools were consistent to the schools' philosophy. The schools taught students to be ethical and appraised students who behaved ethically. The teachers also taught students to be grateful. The schools had a model to report and summarize the ethical operations for students, including evaluate desirable characteristics of students after operated students' ethical works. For the problems and suggestions, they were consistent to the data from in depth interview and it was found that the teacher number was insufficient to work on students' ethical aspects. Office of the Basic Education Commission was slightly aware and saw it less important. Additionally, the students were shy to present themselves and some of the ethical activities were inconsistent to the curriculum and

extra curriculum. Also, the students' way of living and believes and the evaluation model were not various. However, overall ethical operations of the schools was in very good level.

Keywords

Student Ethics Performance, Small School,

บทนำ

โรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 นั้นจัดเป็นโรงเรียนที่ประสบปัญหาหลายด้าน อาทิตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ห่างไกลความเจริญ การคมนาคมมีความยากลำบาก บุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนน้อยและมีการโยกย้ายบ่อย ประกอบกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรนั้นมีจำนวนน้อย สภาพแวดล้อมบริบททางสังคมของโรงเรียนนั้น มีความแตกต่างกันตามชาติพันธุ์ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 (2556,7) ได้ให้ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปภาพรวมได้ดังนี้ คือ โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 62.13 ทำให้การบริหารจัดการไม่ครอบคลุมทั่วถึง งบประมาณมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ทำให้โรงเรียนไม่สามารถจัดหาทรัพยากรเพื่อบริหารจัดการได้เท่าที่ควร และบุคลากรในหน่วยงานไม่เพียงพอ ครู ผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น ปัญหาเหล่านี้ จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งสอดคล้องกับสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (2549, 27-29) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน พบว่า เครื่องมือหรือสื่อการสอนไม่พร้อม และการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ปัญหาด้านเนื้อหาการสอนขาดการร่วมสมัย ไม่สามารถสอนได้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสภาพโลกาภิวัตน์ที่มีประเด็นทางจริยธรรมใหม่ ๆ ส่งผลให้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนยังไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชุมชนและสังคมได้เท่าทันปัญหาด้านการไม่ได้ใช้จุดแข็งด้านศักยภาพและทรัพยากรของสถานศึกษาและชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด การขาดการระดมความร่วมมือหรือทรัพยากรร่วมจากภาคีภายนอก สภาพการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้บูรณาการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบองค์รวม ครูผู้สอนขาดทักษะการสอนในเชิงประยุกต์ ครูมีภาระงานมาก ทั้งด้านการสอนวิชาการ การดูแลเด็กและงานอื่นๆ ส่งผลให้การที่ครูต้องมารับผิดชอบการสอนด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้น ไม่มีเวลาเพียงพอ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมจะไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง โดยสถานศึกษาเองมิได้มีระบบสนับสนุนรองรับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมากเท่าที่ควร ครูต้องทำเองในทุกขั้นตอน ปัญหาด้านการพัฒนาเด็กมีปัญหาด้านพฤติกรรม ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรและเวลาอย่างมากในการแก้ปัญหาเด็กกลุ่มนี้ และการให้ครูต่างคนต่างดำเนินการนั้น ทำให้จะมีความจำกัดและหลายกรณีไม่สามารถทำได้สำเร็จ เนื่องด้วยครูขาดความรู้และทักษะที่เพียงพอ ต้องใช้ทรัพยากรมากโดยเฉพาะทรัพยากรในรูปแบบของเวลาและครูสอนคุณธรรมจริยธรรมไม่มีความรู้หรือเชี่ยวชาญในการสอนคุณธรรมจริยธรรม ไม่ได้จบในด้านนี้โดยตรง ซึ่งอาจทำให้ไม่มีความรู้ความเข้าใจ อันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน และปัจจุบันวิถีชีวิตของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเดิมเป็นสังคมที่มีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงพึ่งพาอาศัยแบ่งปันซึ่งกันและกัน เริ่มกลายเป็นสังคมที่มีการเห็นแก่ตัว แบ่งพรรคแบ่งพวก อันส่งผลต่อพฤติกรรมด้านจริยธรรมของนักเรียน นักเรียนเริ่มมีพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่เชื่อฟัง

ครูบาอาจารย์ ไม่ค่อยมีสำมาการวะจึงทำให้จริยธรรมนักเรียนต่ำลง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำหายนต่อการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน เพราะการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญที่โรงเรียนจะต้องจัดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว เพื่อให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายและมีคุณภาพตาม ที่แผนการศึกษาแห่งชาติได้ตั้งเป้าหมายไว้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอมแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอมแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอมแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ในปีการศึกษา 2556 ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 20 คน และครูผู้สอนจำนวน 132 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 152 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 1 คน และครูผู้สอนเครือข่ายละ 3 คน โดยคัดเลือกจากครูที่รับผิดชอบงานจริยธรรมนักเรียนจำนวนเครือข่าย 5 เครือข่าย รวมทั้งสิ้น 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชุดที่ 1 แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอมแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ในด้านกระบวนการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน การจัดตั้งองค์กรในโรงเรียนและการพัฒนาบุคลากร การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน การจัดตั้งองค์กรนักเรียน การจัดกิจกรรมหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการประเมินผล ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอมแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบ โดยทั้งหมดได้ยืนยันว่าเครื่องมือฉบับดังกล่าวมีความตรงทางเชิงเนื้อหาแล้ว จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอมจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และนำมาวิเคราะห์หาค่า ความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9326

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นแบบไม่มีโครงสร้าง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 7 ด้าน คือ ในด้านกระบวนการกำหนดปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียน การจัดตั้งองค์กรในโรงเรียนและการพัฒนาบุคลากร การสร้างความสัมพันธ์ กับผู้ปกครองและชุมชน การจัดตั้ง

องค์กรนักเรียน การจัดกิจกรรมหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการประเมินผล

การตรวจสอบความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ได้นำไปทดลองสัมภาษณ์กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 7 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 5 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนทั้งสิ้น จำนวน 152 คน และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งสิ้น จำนวน 152 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

3.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน ครูผู้สอนจำนวน 15 คน โดยคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละ 1 คน ครูผู้สอนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละ 3 คน ซึ่งได้นัดหมายและทำการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกและบันทึกเสียง เมื่อทำการสัมภาษณ์เสร็จแล้ว จึงทำการถอดเสียงและบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบข้อความกึ่งตาราง ประกอบคำบรรยาย

4.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้จากการจดบันทึกและบันทึกเสียง เกี่ยวกับการดำเนินงานจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 7 ด้าน และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบประเด็นประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม

1.1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 152 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 53.95 และเป็นเพศชายจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 46.05 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 29.61 รองลงมา มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 74.34 ระดับปริญญาโท จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 25.66 โดยผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นข้าราชการครู จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 63.81 ผู้บริหารสถานศึกษาและพนักงานราชการ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.16 และมีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปีมากที่สุด จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 55.92 และ 10-20 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32

1.2. การดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 7 ด้าน คือ

1.2.1 ด้านกระบวนการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน ข้อที่มีร้อยละการปฏิบัติสูงสุด คือ โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมผู้เรียนโดยสอดแทรกจริยธรรมทุกกลุ่ม

สาระ คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ โรงเรียนได้นำหลักธรรมของศาสนาพุทธและศาสนาที่นักเรียนนับถือไปใช้ในการอบรมสั่งสอนนักเรียนและโรงเรียนพร้อมให้การสนับสนุนทั้งต่อครูและนักเรียนในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ร้อยละ 98.68 ส่วนข้อที่มี ร้อยละการไม่ปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมการวางแผนเป้าหมายในการดำเนินงานจริยธรรมนักเรียน ร้อยละ 6.58 รองลงมาคือโรงเรียน มีการแจ้งนโยบายในการดำเนินงานจริยธรรมนักเรียนร้อยละ 5.92

1.2.2 ด้านการจัดตั้งองค์กรในโรงเรียนและพัฒนาบุคลากร ข้อที่มีร้อยละการปฏิบัติสูงสุด คือ โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานจริยธรรมนักเรียน ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้มีจริยธรรม และโรงเรียนมีการยกย่องชมเชยบุคลากรที่เป็นแบบอย่างด้านจริยธรรม ร้อยละ 99.34 รองลงมาคือ โรงเรียนมีการวางแผนพัฒนาบุคลากรในด้านการดำเนินงานจริยธรรมนักเรียน ผู้บริหารเป็นผู้นำในการพัฒนาตนเองของครู ในด้านจริยธรรมและโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมหรือการอบรมให้แก่บุคลากรในด้านการปฏิบัติศาสนกิจและเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตแก่นักเรียน ร้อยละ 98.03 ส่วนข้อที่มี ร้อยละการไม่ปฏิบัติสูงสุด คือ โรงเรียนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียน ร้อยละ 3.95 รองลงมา คือ โรงเรียนมีฝ่ายที่ดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติศาสนกิจด้วยตนเอง และโรงเรียนมีกิจกรรมอบรมแก่นักเรียนด้านจริยธรรมนักเรียน ร้อยละ 2.63

1.2.3 ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ข้อที่มีร้อยละการปฏิบัติสูงสุด คือ โรงเรียนให้บริการชุมชนในการจัดกิจกรรมทุกวันพระโดยนำพระ และครูคำสอนศาสนา มาแสดงพระธรรมเทศนา ร้อยละ 99.34 รองลงมาคือโรงเรียนให้ความร่วมมือกับวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมด้านจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ และเตรียมการในด้านการดำเนินงานจริยธรรมนักเรียน โรงเรียน บ้าน วัด และชุมชน มีการดำเนินงานร่วมกันในวันสำคัญทางศาสนา โรงเรียนได้ส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของวัด และชุมชน เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หรืองานสืบสานวัฒนธรรมประเพณีเป็นต้น และโรงเรียนมีการจัดให้นักเรียนเข้าค่ายจริยธรรมร่วมกับองค์กรและชุมชน ร้อยละ 98.68 ส่วนข้อที่มี ร้อยละการไม่ปฏิบัติสูงสุด คือ โรงเรียนยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ปกครองหรือชุมชนที่เป็นแบบอย่างในการทำความดี ร้อยละ 4.61 รองลงมา คือโรงเรียนมีการจัดประชุมด้านการดำเนินงาน ด้านจริยธรรมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน ร้อยละ 3.29

1.2.4 ด้านการจัดตั้งองค์กรนักเรียน ข้อที่มีร้อยละการปฏิบัติสูงสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนด้านงานจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมีกิจกรรมด้านการดำเนินงานจริยธรรมนักเรียน โดยให้คณะกรรมการนักเรียนเป็นแกนนำ และคณะกรรมการนักเรียนเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมจริยธรรมที่ดี ร้อยละ 98.68 รองลงมา คือคณะกรรมการนักเรียนมีบทบาทในการช่วยงานโรงเรียนด้านการดำเนินงานจริยธรรมนักเรียน และประธานนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการนักเรียนด้านงานจริยธรรมนักเรียน ร้อยละ 98.03 ส่วนข้อที่มีร้อยละการไม่ปฏิบัติสูงสุด คือ คณะกรรมการนักเรียนมีบทบาทในการช่วยงานโรงเรียนด้านการดำเนินงานจริยธรรมนักเรียน และประธานนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการนักเรียนด้านงานจริยธรรมนักเรียน ร้อยละ 1.97

1.2.5 ด้านการจัดกิจกรรมหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมาย การพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ข้อที่มีร้อยละการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาด้านจริยธรรมของโรงเรียนสม่ำเสมอ ร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูมีการสอดแทรกจริยธรรม และทักษะชีวิตให้กับนักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ร้อยละ 99.34 ส่วนข้อที่มีร้อยละการไม่ปฏิบัติสูงสุด คือ หลักสูตรสถานศึกษา

มีความสอดคล้องกับหลักความเชื่อและวิถีชีวิตของนักเรียน ร้อยละ 4.61 รองลงมา คือโรงเรียนมีการบูรณาการ การสอนทุกกลุ่มสาระในด้านจริยธรรมนักเรียน ร้อยละ 1.9

1.2.6 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ข้อที่มีร้อยละการปฏิบัติสูงสุด คือ กิจกรรมการ ดำเนินงานด้านจริยธรรมของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียน โรงเรียนมีการปลูกฝังนักเรียนด้าน การเป็นผู้มีจริยธรรมที่ดีโรงเรียนมีการประกาศและยกย่องชมเชยนักเรียนที่เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ ตนเป็นผู้มีจริยธรรมที่ดี ครูมีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความกตัญญู ร้อยละ 99.34 รองลงมา คือ โรงเรียนมี แหล่งเรียนรู้และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียน ครูให้ความสำคัญในการ ปฏิบัติเป็นผู้มีจริยธรรมที่ดี โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าการเป็นผู้มีจริยธรรม ที่ดีร้อยละ 98.03 ส่วนข้อที่มีร้อยละการไม่ปฏิบัติสูงสุด คือ ครูให้ความสำคัญกับกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมของ นักเรียน ร้อยละ 2.63 รองลงมา คือ โรงเรียน มีแหล่งเรียนรู้และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงาน ด้านจริยธรรมนักเรียน ครูให้ความสำคัญ ในการในการปฏิบัติตนเป็นผู้มีจริยธรรมที่ดีของนักเรียนสม่ำเสมอ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าการเป็นผู้มีจริยธรรมที่ดี ร้อยละ 1.97

1.2.7 ด้านการประเมินผล ข้อที่มีร้อยละการปฏิบัติสูงสุด คือ โรงเรียนมีรูปแบบการรายงาน สรุปลผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมชัดเจนและโรงเรียนมีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หลังการดำเนินด้านจริยธรรมนักเรียน ร้อยละ 98.03 รองลงมาคือโรงเรียนมีแบบประเมินผลตามตัวชี้วัด ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน กิจกรรมด้านการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนได้ดำเนินการตามแผน ที่วางไว้ โรงเรียนมีการรายงานสรุปลผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนตามสภาพจริง โรงเรียนมีการวิเคราะห์ และนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียน ร้อยละ 97.37 ส่วนข้อที่มีร้อยละ การไม่ปฏิบัติสูงสุด คือ โรงเรียนมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมด้านจริยธรรมนักเรียนที่หลากหลาย ร้อยละ 4.61 รองลง คือ มาโรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อสรุปลผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียน ร้อยละ 3.95

1.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอ แม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

1.3.1 ด้านการจัดตั้งองค์กรในโรงเรียนและพัฒนาบุคลากร ด้านปัญหา พบว่า ครูในโรงเรียนมีไม่ เพียงพอ ข้อเสนอแนะ คือ หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรครูให้เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน

1.3.2 ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้านปัญหา พบว่า คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบางท่าน ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่และให้ความสำคัญในบทบาทหน้าที่น้อย ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแจ้งชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยการประชุมและจัดทำเป็นเอกสารประกอบการศึกษา

1.3.3 ด้านการจัดตั้งองค์กรนักเรียน ด้านปัญหา พบว่า นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ขาดความ มั่นใจในตนเอง ข้อเสนอแนะ คือ ครูควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออกมากขึ้น และโรงเรียนควรจัด กิจกรรมที่ฝึกภาวะความเป็นผู้นำของนักเรียนให้มากขึ้น

1.3.4 ด้านการจัดกิจกรรมหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมาย การพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ด้านปัญหา พบว่า การจัดกิจกรรมในหลักสูตรบางโรงเรียน บางกิจกรรมไม่ตรงกับ หลักความเชื่อและวิถีชีวิตของนักเรียน ข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนควรจัดทำหลักสูตรกิจกรรมให้ตรงกับ หลักความเชื่อและวิถีชีวิตของนักเรียน เป็นรายกลุ่มตามศาสนาที่นักเรียนนับถือ

1.3.5 ด้านการประเมินผล ด้านปัญหา พบว่าโรงเรียนยังไม่มีรูปแบบการประเมินผล การดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนที่หลากหลาย ข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนควรใช้รูปแบบประเมินผล ที่หลากหลาย โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในรูปแบบของคณะกรรมการประเมินผล

2. ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ครูและผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

ด้านวิธีการศึกษาสภาพปัญหาด้านจริยธรรมนักเรียนเพื่อกำหนดปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของ โรงเรียน พบว่า โรงเรียนมอบหมายให้ครูทุกคนร่วมกันศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน ครูช่วยกันคิดหาวิธีการแก้ไข พฤติกรรมของนักเรียนโดยการวางแผนการจัดกิจกรรมด้านจริยธรรมนักเรียน แล้วกำหนดเป็นปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียนไม่พบปัญหา ด้านเกี่ยวกับวิธีการศึกษาสภาพปัญหาด้านจริยธรรมนักเรียน เพื่อกำหนด ปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียน

ด้านวิธีการจัดตั้งองค์และการพัฒนาบุคลากรด้านงานจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน พบว่า โรงเรียน ใช้วิธีการมอบหมายให้ครูวิชาการและครูกิจการนักเรียน เป็นหัวหน้าในการจัดตั้งองค์กรและพัฒนาบุคลากร ด้านจริยธรรมนักเรียน โดยยึดหลักธรรมคำสอนของศาสนาเป็นหลัก ส่วนการพัฒนาบุคลากรนั้นจะให้ทั้งครูและ นักเรียนเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนด้านจริยธรรม ตามแต่โอกาสที่มีการอบรม ปัญหาที่พบ คือ ในโรงเรียน มีไม่เพียงพอ จึงส่งผลต่อการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน เนื่องจากครูมีภาระงานอื่นมาก โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีครูโยกย้ายบ่อย ทำให้การดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนไม่มีความต่อเนื่อง ครู ข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนควรให้ครูรับผิดชอบร่วมกันแบบบูรณาการงานด้านจริยธรรมนักเรียน

ด้านกลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน พบว่า โรงเรียนใช้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนและกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เป็นกลยุทธ์ในการสร้างความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครองและชุมชน ปัญหาที่พบ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบางคนไม่เข้าใจในบทบาท หน้าที่ของตน และให้ความสำคัญในบทบาทหน้าที่น้อย ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแจ้งชี้แจงทำ ความเข้าใจเรื่องบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยการแจ้งในที่ประชุมและ จัดทำแจกเป็นเอกสารประกอบการศึกษา

ด้านวิธีการจัดตั้งองค์กรนักเรียนที่รับผิดชอบงานด้านจริยธรรมนักเรียน พบว่า โรงเรียนใช้วิธีการจัดตั้ง องค์กรนักเรียน โดยมอบหมายให้ครูวิชาการและครูกิจการนักเรียนเป็นหัวหน้าทีมงาน ในการจัดตั้งองค์กรนักเรียน ด้านปัญหา พบว่า นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจในตนเอง จึงทำให้คณะกรรมการสภานักเรียนนั้น ถูกจัดตั้งโดยครูเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้มาจากความสมัครใจของนักเรียน ข้อเสนอแนะ คือ ครูควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้ ผู้เรียนได้กล้าแสดงความคิด กล้าแสดงออกให้มากขึ้น โดยการสอนแบบบูรณาการเข้าไปในทุกสาระการเรียนรู้ และโรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ฝึกภาวะความเป็นผู้นำของนักเรียนให้มากขึ้น

ด้านจัดการกิจกรรมหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน พบว่า โรงเรียนจะมีการสอนจริยธรรมให้นักเรียนโดยมอบหมายให้ครูสอนจริยธรรมสอดแทรกเข้าไปในทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ โดยยึดนโยบายของรัฐบาลเป็นหลักด้วย คือ ให้โรงเรียนสอนจริยธรรมในลักษณะโรงเรียนวิถีพุทธ สำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนนับถือศาสนาพุทธ ส่วนโรงเรียนที่มีนักเรียนนับถือศาสนาอื่น ก็ให้สอนจริยธรรมนักเรียน ตามหลักคำสอนของศาสนาที่นักเรียนนับถือ ด้านปัญหา พบว่า โรงเรียนที่มีนักเรียนนับถือศาสนาที่หลากหลายนั้น การจัดการกิจกรรมในหลักสูตรไม่ตรงกับหลักความเชื่อและวิถีชีวิตของนักเรียน ข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนควรจัดทำ

หลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ โดยจัดกิจกรรมให้ตรงกับหลักความเชื่อและวิถีชีวิตของนักเรียนตามศาสนาที่นักเรียนนับถือ และควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนและตัวแทนชุมชนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน

ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านงานจริยธรรมนักเรียน พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาจริยธรรมนักเรียนทุกโรงเรียน และนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนสม่ำเสมอ ด้านปัญหา พบว่า โรงเรียนที่มีนักเรียนนับถือศาสนาที่หลากหลายนั้น การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่ตรงกับหลักความเชื่อและวิถีชีวิตของนักเรียน ข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ โดยจัดกิจกรรมให้ตรงกับหลักความเชื่อและวิถีชีวิตของนักเรียนตามศาสนาที่นักเรียนนับถือ

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียน พบว่า โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนทุกโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการประเมินหลังสิ้นปีการศึกษา มีการประเมินผลในลักษณะมอบหมายให้ครูที่รับผิดชอบโครงการเป็นผู้จัดทำรายงานผลเป็นรูปเล่ม แล้วนำเสนอให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบ และมีโรงเรียนส่วนน้อยที่มีการประเมินผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนในลักษณะที่มอบหมายให้ครูที่รับผิดชอบ ติดตาม ประเมินผลเป็นระยะ และจัดทำเป็นรูปเล่ม หลังสิ้นปีการศึกษา เมื่อมีการประชุมครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จะมีการนำแจ้งผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนให้ที่ประชุมได้รับทราบ และให้ที่ประชุมร่วมประเมินผลการจัดกิจกรรม เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนากิจกรรมในปีต่อไป ด้านปัญหา พบว่า โรงเรียนยังไม่มีรูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนที่หลากหลาย ส่วนใหญ่จะให้ครูที่รับผิดชอบโครงการเป็นผู้ประเมิน แต่เพียงผู้เดียว ข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนควรใช้รูปแบบประเมินผล ที่หลากหลาย โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งครูผู้รับผิดชอบโครงการครูในโรงเรียน ตัวแทนนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ให้โรงเรียนออกคำสั่งแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียน อันจะส่งผลให้การประเมินผลงานด้านการดำเนินงานด้านจริยธรรมมีประสิทธิภาพและเกิดคุณภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านที่มีร้อยละของการดำเนินงานสูงสุด คือ ด้านกระบวนการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน ข้อที่มีร้อยละสูงสุด คือ โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมผู้เรียนโดยสอดแทรกจริยธรรมทุกกลุ่มสาระ และด้านการจัดกิจกรรมหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ข้อที่มีร้อยละสูงสุด คือ นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาด้านจริยธรรมของโรงเรียนสม่ำเสมอ และการดำเนินการในด้านอื่นๆ นั้น ได้ดำเนินการอยู่ในระดับที่ดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พัฒนา ว่องธนาการ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนโกวิทอรัญเชียงใหม่ พบว่า ทุกกิจกรรมที่โรงเรียนได้ดำเนินการในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนั้น มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากโดยทุกกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เน้นในการเสริมสร้างและปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และสอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียน นอกจากนั้นแล้ว มิตร ดาราฉาย (2553) ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนวัดบางยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า งานทุกด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะด้านการกำหนดปรัชญา เป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด นอกจากนี้

ยังสอดคล้องกับ พงนิยั แพงศรีสาร (2547) ที่ได้ศึกษา การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โรงเรียนมีการ กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนที่ชัดเจนมาก การจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความเหมาะสม และผลผลิตนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปแบบกิจกรรมระดับมาก ส่วนปัญหาการดำเนินงาน ด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ครูในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ คณะกรรมการสถานศึกษาบางคนไม่เข้าใจในหน้าที่และให้ความสำคัญกับหน้าที่น้อย นักเรียนขาด ความกล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจในตนเอง กิจกรรมหลักสูตรบางกิจกรรมไม่ตรงตามหลักความเชื่อและวิถีชีวิต ของนักเรียน และรูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมไม่มีความหลากหลาย จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพ การดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (2549, 27-29) ซึ่งได้ศึกษาสภาพปัญหาการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน พบว่า ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เป็นปัญหา เกี่ยวกับการขาดประสิทธิผลและคุณภาพในการจัดการสอน โดยกล่าวว่าปัญหาด้านประสิทธิผลและคุณภาพ ในการจัดการสอนคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ การมุ่งผลิตคนเก่งมากกว่าคนดี การไม่ได้มุ่งการสอนการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมแต่เป็นลักษณะการท่องจำ การสอนเป็นลักษณะยัดเยียดความรู้ ไม่เน้นการปฏิบัติเท่าที่ควร ผู้เรียน แทบไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมเลือกกิจกรรมที่ตนสนใจ การขาดการบูรณาการการสอนคุณธรรมจริยธรรมในวิชาอื่น การสอนขาดความน่าสนใจ เนื้อหาการสอนขาดความร่วมมือ ผู้สอนมีคุณสมบัติที่ไม่เพียงพอสำหรับการสอน คุณธรรมจริยธรรม เครื่องมือหรือสื่อการสอนไม่พร้อม และการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาไม่เอื้ออำนวยต่อ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ขณะเดียวกันสอดคล้องกับ อุดม หนูทอง (2518) ได้ศึกษา ทศนคติของครู ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอน และมิจานส่วนตัวมากเกินไป ขาดผู้ประสานงานที่ดี นอกจากนั้นแล้วสอดคล้องกับงานวิจัย ของ พระมหาวรพงษ์ วรเมธี (2544) ที่ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ครูขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ความสามารถทางวิชาจริยศึกษา ขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย ขาดแคลนห้องเรียนในการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษา ครูขาดความรู้และทักษะการ สร้างเครื่องมือและวิธีวัด และประเมินผล ส่วนปัญหาด้านการจัดกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่พบว่า การจัดกิจกรรมบางกิจกรรมไม่ตรงตามหลักความเชื่อและวิถีชีวิตของผู้เรียนนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพ สัตยานนท์ (2517) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยาที่มีผลต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า เวลาการจัดกิจกรรมมีน้อยเกินไป กิจกรรมบางอย่างไม่น่าสนใจและน่าเบื่อ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ แก้วทาและคณะ (2555) ได้ศึกษา เรื่องแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร พบว่า ปัญหาด้านการติดตามประเมินผล คือ การประเมินผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ไม่มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลที่ชัดเจน บุคลากรไม่ทราบขอบเขตงาน และบทบาทหน้าที่ของตนเอง

ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการจัดตั้งองค์กรและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดสรรครูให้เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียนและควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สมศรี พิชัยธรรม (2444) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดตาก พบว่า ควรมีการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานโดยคำนึงถึงความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร มีการ วางแผนการพัฒนาบุคลากรร่วมกัน ทางด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา

ควรแจ้ง ชี้แจง ทำความเข้าใจเรื่องบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยการประชุมและจัดทำเป็นเอกสารประกอบการศึกษา และยังสอดคล้องกับสถาบันอนาคตเพื่อการพัฒนา (2549, 34) ได้นำเสนอรูปแบบการสอนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมว่า สถานศึกษาต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อมีส่วนร่วมในการพิจารณาการใช้และการจัดทรัพยากรและระดมทรัพยากรในการจัดการสอนคุณธรรมจริยธรรม และต้องพัฒนากลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายหรือกลุ่มสมาคมที่เข้มแข็ง เพื่อมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น ผลักดัน ระดมทรัพยากร และให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในผู้เรียน ให้ผู้ปกครองหรือคณะกรรมการสถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นที่ปรึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ญาดาวิ สุภาพกิจ (2553) ได้ศึกษา เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพเด็กในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ควรมีการประสานกันระหว่างบ้านและโรงเรียน ส่วนการจัดตั้งองค์กรนักเรียน ครูควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออกมากขึ้น และโรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ฝึกภาวะความเป็นผู้นำของนักเรียนให้มากขึ้น ด้านการจัดกิจกรรมหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องกับ เป้าหมาย การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนนั้น โรงเรียนควรจัดทำหลักสูตรกิจกรรมให้ตรงกับหลักความเชื่อและวิถีชีวิตของนักเรียนเป็นรายกลุ่มตามศาสนาที่นักเรียนนับถือ ซึ่งสอดคล้องกับ ดำรง ประเสริฐกุล (2542, 64-65) ให้หลักการว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูอาจารย์ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมความเจริญในทุกด้านของโรงเรียน ส่งเสริมนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตาม ความต้องการและความถนัดของแต่ละบุคคล และยังสอดคล้องกับ สถาบันอนาคตเพื่อการพัฒนา (2549, 37) ได้เสนอการจัดกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้เรียนว่าจะต้องมีการวิเคราะห์กลุ่มผู้เรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้องตามความสนใจ ความต้องการ และสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นและควรพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างหลากหลาย ให้ผู้ปกครองหรือคณะกรรมการสถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นที่ปรึกษากำหนดกรรมการชมรม หรือโครงการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อมีบทบาทในการสอดแทรกแนวคิดที่มุ่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และด้านการประเมินผล โรงเรียนควรใช้รูปแบบการประเมินผลที่หลากหลาย โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในรูปแบบของคณะกรรมการประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินผลนั้นมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ แก้วทาและคณะ (2555) ที่ได้ศึกษา เรื่องแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร พบว่า สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ให้ชัดเจน และเหมาะสม ควรมีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบในจุดประสงค์ ขอบเขตของงาน และบทบาทหน้าที่ และให้ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินผลงานด้านจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนมีคุณภาพมีคุณภาพ

สรุป

จากการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการดำเนินงานจริยธรรมนักเรียน 7 ด้าน คือ กระบวนการกำหนดปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียน การจัดตั้งองค์กรในโรงเรียนและพัฒนาบุคลากร การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน การจัดตั้งองค์กรนักเรียน การจัดกิจกรรมหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการประเมินผล เนื่องจาก บริบทด้านพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ มีความเปลี่ยนแปลงตามสังคม นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์เดิมนั้นนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดี มีสมาธิระะ เชื่อฟัง ครูบาอาจารย์ มีน้ำใจ ปัจจุบันนักเรียนเริ่มมีพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่ค่อยมีสมาธิระะ เริ่มมีความเห็นแก่ตัว จากวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนทั้ง 7 ด้านนั้น อยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่ก็ยังพบปัญหาการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนของสถานศึกษาหลายด้าน ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและพัฒนา ในการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและมีคุณภาพต่อผู้เรียนต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพ ดังนี้

1. การจัดตั้งองค์กรในโรงเรียนและการพัฒนาบุคลากร หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรครูให้เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน เพื่อให้งานจริยธรรมนักเรียนมีคุณภาพ
2. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนควรมีการประชุมชี้แจงเรื่องบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาให้รับทราบ เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในหน้าที่ของตน
3. การจัดตั้งองค์กรนักเรียน โรงเรียนควรมีกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออกและมีภาวะความเป็นผู้นำ เพื่อให้การจัดตั้งองค์กรนักเรียนหรือสภานักเรียนมีคุณภาพ
4. การจัดกิจกรรมหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมด้านจริยธรรมให้ตรงกับหลักความเชื่อและวิถีชีวิตของนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในด้านจริยธรรมตรงตามความเชื่อและวิถีชีวิต
5. การประเมินผล โรงเรียนควรมีรูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานด้านจริยธรรมที่หลากหลาย โดยให้นักเรียน ตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมด้วยเพื่อให้การประเมินผลนั้นมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2539). คู่มือการสร้างเครื่องวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- ญาติาวิ สุภาพกิจ. (2553). การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพเด็กในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดำรง ประเสริฐกุล. (2542). การบริหารกิจการนักเรียน. พิษณุโลก: สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
- พระมหาวรพงษ์ วรเมธี. (2544). ปัญหาการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พจนีย์ แผ่งศรีสรร. (2547). การประเมินโครงการพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนปรินทร์รอยแยลส์วิทยาลัย อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัฒนา ว่องธนากร. (2551). การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน โกวิทธารงเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มิตร ดาราฉาย. (2553). การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนวัดบางยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

- สุภาพ สัตยานนท์. (2517). **ความคิดเห็นของนักเรียนสตรีวิทยาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปี 2517.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิศักดิ์ แก้วทา และคณะ. (2555). **แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สมศรี พิชัยธรรม. (2544). **การพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. กำแพงเพชร: สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- สถาบันอนาคตเพื่อการศึกษา. (2549). **รายงานวิจัย เรื่องรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6. (2556). **นโยบายการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก.** [เอกสารอัดสำเนา].